

Soukromé právo mezinárodní.

Pillet-Niboyet, Manuel de droit international privé. Paris, Sirey, 1924. 8°. Stran 792. Cena 30 Fr.

Četná řada francouzských učebnic mezinárodního práva soukromého byla rozmnožena novou publikací, k jejímuž vypracování spojili se dva čelní znalci tohoto oboru: pařížský prof. Pillet a jeho žák J. B. Niboyet, prof. university ve Strasburku. Prof. Pillet, autor známých »Principes de droit international privé« jest dnes jedním z předních evropských učitelů této doktriny a prof. Niboyet, který již svého času upoutal vědeckou veřejnost hluboce založenou thesís: »Des conflits de lois relatifs à l'aquisition de la propriété et des droits sur les meubles corporels à titre particulier«, proslul zejména pracemi o konfliktech právních norem mezinárodních i interlokálních. K otázkám posléze uvedeným poskytuje mu zvláště vhodnou příležitost právní dualismus vzniklý ve Francii znovudobytím Alsaska a Lotrinska. Vzhledem k tomu jest již předem uvítati spolupráci obou učenců, která dovedla v této publikaci spojení přednosti jejich osobní tvorby: jasnost i postřeh Pilletův a důkladnost i kritičnost, jakou vyznačují se díla Niboyetova.

Každá učebnice jest více méně otázkou osobního vkusu autorova a vedle jeho odborných znalostí uplatňují se v ní značně i jeho schopnosti pedagogické. To platí ve zvýšené míře v našem případě, kde autoři měli již početné vzory v řadě učebnic starších (Lainé, Weiss, Foelix-Demangeat, Despagnet, Surville et Arthuys, Audinet, Valéry, de Vareilles-Sommières, etc.), z nichž některé došly několika vydání. Nelze popřít, že autoři nepouštěli pedagogickou stránku se zřetele a že co do přehlednosti probrané látky sotva která z učebnic, které jim předcházely, v tomto ohledu mohla býti vzorem. Zejména použitím písma rozdílné velikosti podařilo se oddělití partie základní od méně důležitých, což přispělo nejen k přehlednosti látky, ale usnadnilo i studium, vzhledem k tomu, že platný zkušební řád na universitách francouzských nutí studující po dvakráte — vždy v rozsahu poměrně rozdílném — k osvojení si této materie.

Vedle úvodní partie rozděleno celé dílo ve tři základní části, věnované postupně státní příslušnosti, právním podmínkám a způsobilosti cizinců a střetům právních norem, k nimž připojeny i otázky, týkající se ochrany nabytých práv. Toto rozdělení provedeno s důsledností, s jakou u francouzských spisovatelů zřídka se shledáváme.

V úvodní části podána definice mezinárodního práva soukromého výpočtem základních otázek předmětu. Autorům se jeví mezinárodní právo soukromé jako část práva veřejného, mající za předmět určení státní příslušnosti jednotlivce, stanovení práv, jichž mohou požívat cizinci a rozhodování v případech střetů zákonů. Definice tato nemá býti patrně definitivní vědeckou, nýbrž jest upravena dle vyučovací osnovy, která výslovně do oboru mezinárodního práva soukromého přikazuje i otázky, které by mohly býti probrány jinde (jako na př. státní příslušnost v právu státním etc.). Z toho důvodu asi upustili autoři od

definice vědecké a dali přednost pouhé enumeraci, s jakou konečně i v jiných učebnicích se setkáváme. Pokud se týče názoru, který chce mezinárodní právo soukromé řaditi mezi t. zv. právo veřejné, jest hledati v definici důsledky školy internacionalistické, třeba o ní na jiných místech (zejména str. 31.) autoři prohlašují, že nelze ji dnes pokládati za všeobecně přijatou. Vezmeme-li v úvahu veškeré otázky, které dle výpočtu mají býti předmětem mezinárodního práva soukromého, jest prohlásiti, že jde v tomto oboru jak o problémy, které dle starého dělení pokládány jsou za soukromoprávní, tak i o otázky dotýkající se zájmů veřejných, a tudíž že předmět jest povahy smíšené. Tvoří-li však vlastní obor mezinárodního práva soukromého právní vztahy soukromé s t. zv. elementem mezinárodním, nelze o soukromoprávní povaze předmětu pochybovati.

První část věnována jest, jak již řečeno, národnosti jednotlivců. Národnost osob právnických nastíněna jest až v části druhé, patrně z toho důvodu, aby otázky úzce související nebyly děleny.

V druhé části probrány otázky, týkající se právní způsobilosti cizinců. Podány zde zejména kontroverse o významu čl. 11. Code civil.

Třetí část rozdělena ve dvě knihy. V první podán přehled škol mezinárodního práva soukromého, druhá jest věnována právu platnému, především právu materiálnímu a pak formálnímu.

Jest litovati, že některé otázky, hlavně obchodně právní byly probrány velmi stručně, nebo dokonce i pominuty. V tom směru jest na př. učebnice Valéryho nepoměrně úplnější.

Knihy jistě zaslouží, aby i u nás, třeba tento obor nebyl zastoupen na našich universitách, ji byla věnována pozornost. Otázky mezinárodního práva soukromého nabývají čím dále větší důležitosti a jest jen v zájmu naší právnické veřejnosti, aby se jim neuzavírala. Učebnice Pillet-Niboyetova jest pěkným úvodem k studiu tohoto oboru.

Dr. B. Šejhar.

Právo ústavní.

De Menthon François, La representation proportionnelle dans la constitution fédérale suisse, Paris 1921, str. 254.

Spis tento jedná, jak z názvu patrně, o poměrném volení ve spolkové ústavě švýcarské zavedeném v r. 1919. Kdežto v jednotlivých kantonech švýcarských bylo poměrné volení zavedeno již před válkou světovou, narážely snahy o zavedení tohoto způsobu volení také do spolkové ústavy na silný odpor. Spisovatel obral si za úkol líčiti vývoj těchto snah, jejich konečné uplatnění, jakož i úpravu poměrného volení v ústavě spolkové i zkušenosti, jaké s jeho zavedením až dosud byly získány. Právě Švýcarsko zdá se jemu zemí velmi zajímavou ke studiu těchto snah a těchto zřízení, poněvadž »bylo až do r. 1920 jedinou zemí v Evropě, která měla tu odvahu přejíti od demokratické formy zastu-